

Nr 104.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändring
i villkoret för den förra första lärarinnan vid läroanstalten
i Bollnäs för öfveråriga döfstumma Ester Braaten
beviljade pension; gifven Stockholms slott den 10 februari
1911.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikären den för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva

att det vid förra första lärarinnan vid läroanstalten i Bollnäs för öfveråriga döfstumma Ester Braatens pension fästa villkor må sålunda ändras, att, därest Ester Braaten innehavar anställning vid någon med statsbidrag understödd läroanstalt för döfstumma, pensionen skall minskas endast i den mån aflöningen tillhopa med pensionen överskjuter det lönebelopp, som utgår i högsta lönegraden för lärarinna vid den anstalt, där Ester Braaten har anställning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och förblifver Kungl. Maj:t Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevägen.

GUSTAF.

P. E. Lindström.

Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållt inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1911.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
HEDERSTIerna,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
von SYDOW,
von KRUSENSTIerna.

Föredragande departementschefen, statsrådet Lindström anförde här-efter:

Ang. ändring i villkoret för den vid läroanstalten i Bollnäs för öfveråriga döfstumma anställda lärarpersonal, däribland första lärarinna Ester Braaten, skulle från och med första lära-rinnan Ester Braaten beviljade pension.

I nådig proposition till 1906 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att den vid läroanstalten i Bollnäs för öfveråriga döfstumma anställda lärarpersonal, däribland första lärarinna Ester Braaten, skulle från och med månaden näst efter den, hvari vederbörande frånträdde sin befattning vid läroanstalten, under sin återstående lifstid uppbära årliga pensioner, Ester Braaten till belopp af 900 kronor, med villkor dock, beträffande dem alla, att, därest pensionär framdeles skulle erhålla anställning med aflöning af statsmedel eller vid någon af de med statsmedel understödda läroanstaltena för döfstumma, pensionen skulle för den tid, sålunda vunnen anställning varade, minskas i den mån den nya aflöningen tillhöpa med pensionen översköte det år 1906 till pensionären utgående årsarfvodet.

Ester Braaten åtnjöt vid den tiden ett årligt arfvode af 1,800 kronor.

Riksdagen ansåg, att pensionsbeloppet för Ester Braaten, som endast omkring 14 år utöfvat sitt lärarinnekall, borde nedsättas till 700 kronor, och beviljade henne pension å detta belopp med förenämnda, af Kungl. Maj:t föreslagna villkor.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1905 upphörde verksamheten vid ifrågavarande läroanstalt med slutet af vårterminen 1906.

Till Eders Kungl. Maj:t har nu Ester Braaten inkommit med en underdålig ansökning, däri hufvudsakligen anförlts följande.

Den Ester Braaten beviljade pensionen utgjorde endast 38,88 procent af hennes arfvode vid anstalten, under det två af hennes kamrater därstädes erhållit 75 procent af sina arfvoden i pension. Att pensionsbeloppet för henne satts lägre än för dessa, torde hafva föranledts därav, att hon var relativt ung och ansågs kunna skaffa sig annan befattning vid döfstumskola. Då emellertid styrelserna för rikets döfstumskolor ej vore skyldiga att vid val af lärarinnor taga hänsyn till sökandes föregående tjänstgöring, vore numera utsikterna för henne, sedan hon förbrukat sina bästa arbetsår i statens tjänst, att vid någon af de nuvarande döfstumskolorna vinna ordinarie anställning så godt som inga, utan torde hon under sin återstående lefnad få nöja sig med en extraordinarie lärarinna sindre säkra ställning.

Då en ordinarie döfstumlärarinnas lön efter 15 års oförvitlig tjänst numera uppginge till 2,300 à 2,550 kronor, så hade Ester Braaten där emot efter de 15 år, hon tjänstgjort vid anstalten i Bollnäs, på grund af det vid hennes pension fästa villkoret ingen nämnvärd utsikt att komma upp till högre inkomst än 1,800 kronor, hvarförutom hon ej hade att vänta högre pension än den, som redan beviljats henne, under det täremot ordinarie lärarinna vid döfstumskola ägde rätt till 900 à 1,200 kronor i pension. Och skulle hon mot förmidan erhålla ordinarie tjänst i döfstumskola, så skulle hon likväl icke få i löne- eller pensionsafseende tillgodoräkna sig de 15 tjänstår, hon förvärfvat vid statsanstalt, utan skulle nödgas börja med lägsta lönegraden och först vid den tid, då hon närmade sig pensionsåldern, blifva delaktig af sista ålderstillägget. Hade hon täremot omedelbart efter aflagd döfstumlärarinneexamen antagit plats vid distrikts-skola för döfstumma, där det vid den tiden varit stort behof af lärarkrafternas ökning, hade hon helt visst nu varit i samma förmånliga ställning som öfriga vid seminariet samtidigt intagna, hvilka samtliga erhållit ordinarie befattning så tidigt, att de nu vore i åtnjutande af lön med högsta ålderstillägget, alltså minst 2,300 kronor, med utsikt att därjämte vid af-gången från tjänsten få uppbera en årlig pension af 1,200 kronor. Det

syntes alltså Ester Braaten uppenbart, att hon genom det vid hennes pensionering fästa villkoret kommit i en afsevärdt sämre ekonomisk ställning än de lärarinnor, som omedelbart efter aflagd examen mottagit anställning vid distriktskolor för döfstimma.

Ester Braaten ville äfven fästa uppmärksamhet därpå, att lärarinna vid distriktskola, som uppburte pension enligt nådiga reglementet den 30 augusti 1905, ägde rättighet att innehafva extraordinarie lärarinnetjänst utan minskning af sitt pensionsbelopp.

På grund af hvad sálunda anförlts, anhöll Ester Braaten, det Eders Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition till Riksdagen föreslå sådan ändring i det för hennes pensions utgående fästa villkor att, därest hon framdeles skulle erhålla anställning med aflöning af statsmedel eller vid någon af de med statsbidrag understödda läroanstalterna för döfstimma, pensionen skulle för den tid, sálunda vunnen anställning varade, minskas i förra fallet i den mån, den nya aflöningen tillhöpa med pensionen öfversköte det på hennes förra plats åtnjutna årsarfodet, i senare fallet i den mån den nya aflöningen tillhöpa med pensionen öfversköte det lönebelopp, som utginge i högsta lönegraden för lärarinnor vid den skola, där anställningen innehades.

Om denna anhållan ej bifölles, hemställde Ester Braaten, att samma förmån måtte beviljas henne som andra pensionerade döfstimlarinnor, nämligen att få innehafva extraordinarie lärarinnebefattning vid distriktskola för döfstimma utan minskning af det henne tillerkända pensionsbeloppet.

På grund af nådig remiss har statskontoret den 17 januari 1911 uti ärendet afgifvit underdårigt utlåtande och därvid anfört följande.

»Såsom i ansökningen uppgifvits lärer den tid, hvarunder sökanden haft anställning såsom första lärarinna vid statens läroanstalt i Bollnäs för öfveräriga döfstimma eller från och med den 1 september 1891 intill dess anstalten med utgången af maj 1906 upphörde, icke kunna tillgodoräknas henne såsom tjänstår för uppflyttning i högre lönegrad såsom lärarinna vid någon af de enligt lagen om döfstimundervisningen den 31 maj 1889 inrättade, med statsbidrag understödda döfstimskolor. Emellertid synes billigheten bjuda, att sökanden, som alltså räknar inemot 15 tjänstår vid statsanstalten i Bollnäs, under eventuell anställning vid någon af omförmällda döfstimskolor icke kommer i sämre ställning än en lärarinna med motsvarande antal tjänstår vid sådan skola. Detta synes lämpligen kunna ernås medelst den sökanden af 1906 års Riksdag beviljade pensionen å 700 kronor, om det därvid fästa villkoret i någon mån

modiferas. Berörda villkor innebär bland annat att, därest sökanden erhåller anställning vid någon af de med statsbidrag understödda läroanstalterna för döfstumma, pensionen skall för den tid, sålunda vunnen anställning varar, minskas i den mån den nya aflöningen tillhopa med pensionen överskjuter det årsarfvode af 1,800 kronor, som sökanden åtnjöt såsom lärarinna vid anstalten i Bollnäs. Villkoret synes böra ändras därhän, att det belopp, hvartill den nya aflöningen tillhopa med pensionen må uppgå, innan minskning af pensionen ifrågakommer, skall såsom sökanden hemställt motsvara hvad en lärarinna vid den skola, där sökanden kan vinna anställning, i aflöning uppbär efter 15 års tjänst. Med erinran att aflöningen efter så lång tjänstetid, d. v. s. i högsta lönegraden, uppgår vid olika skolor till 2,200 à 2,550 kronor, får statskontoret i underdåninghet hemställa, det täcktes Eders Kungl. Maj:t i nådig proposition föreslå Riksdagen att i det för sökandens pension fästa villkor medgivva sådan ändring att, därest sökanden innehavar anställning vid någon med statsbidrag understödd läroanstalt för döfstumma, pensionen skall minskas endast i den mån aflöningen tillhopa med pensionen överskjuter det lönebelopp, som utgår i högsta lönegraden för lärarinna vid den anstalt, där sökanden har anställning.

»I 1906 års Riksdags beslut rörande pension åt sökanden finnes icke något stadgande i fråga om pensionens förening med annan pension, och då reglementet för döfstumlärarnas pensionsanstalt den 30 augusti 1905 icke heller innehåller något förbud mot förening af pension från anstalten med annan pension eller föreskrift om minskning i sådant fall af pensionsbeloppet, kan det inträffa, att sökanden kommer att oafkortade uppbära såväl den henne af 1906 års Riksdag beviljade pensionen som pension från döfstumlärarnas pensionsanstalt. Då emellertid sökandens tjänstgöring vid anstalten i Bollnäs — som grundlagt den af Riksdagen beviljade pensionen — icke må räknas såsom tjänstår för pension från döfstumlärarnas pensionsanstalt, har statskontoret, utan att för sin del ifrågasätta någon ändring i berörda hänseende, endast velat fästa uppmärksamheten på detta förhållande.»

Enär, såsom uti Ester Braatens ansökning anförlts, det vid hennes pension fästa villkor uppenbarligen leder till för henne obilliga konsekvenser, hvilka antagligen icke förutsetts vid pensionens beviljande, tvekar jag icke att förorda den af statskontoret föreslagna modifikationen uti berörda villkor och hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgivva

att det vid förra första lärarinnan vid läroanstalten i Bollnäs för öfveråriga döfstumma Ester Braatens pension fästa villkor må sålunda ändras, att, därest Ester Braaten innehavar anställning vid någon med statsbidrag understödd läroanstalt för döfstumma, pensionen skall minskas endast i den man aflöningen tillhopa med pensionen öfverskjuter det lönebelopp, som utgår i högsta lönegraden för lärarinna vid den anstalt, där Ester Braaten har anställning.

Hvad departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i näder bifalla; och skulle proposition af den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, afslatas till Riksdagen.

Ur protokollet:
Christer d'Albedyhll.
